

Promowanie
pozytywnej **kultury
bezpieczeństwa**
w transporcie
kolejowym

Promowanie pozytywnej kultury bezpieczeństwa europejskiej kolei

1. Czym jest kultura bezpieczeństwa?

Kulturę definiujemy, jako wspólne wzorce myślenia i działania, rozwijające się pod wpływem interakcji między ludźmi, którzy wspólnie dążą do osiągnięcia pewnych celów.

Pojęcie kultury bezpieczeństwa odnosi się do wzajemnego oddziaływania wymogów systemu zarządzania bezpieczeństwem (ang. *safety management system, SMS*), ich rozumienia przez zainteresowane osoby, wynikającego z postaw, wyznawanych wartości i przekonań tych osób oraz podejmowanych przez nie działań, tj. decyzji i zachowań.

Racjonalne działania w zakresie bezpieczeństwa wymagają od organizacji połączenia aspektów strukturalnych (systemu zarządzania bezpieczeństwem) z kulturowymi.

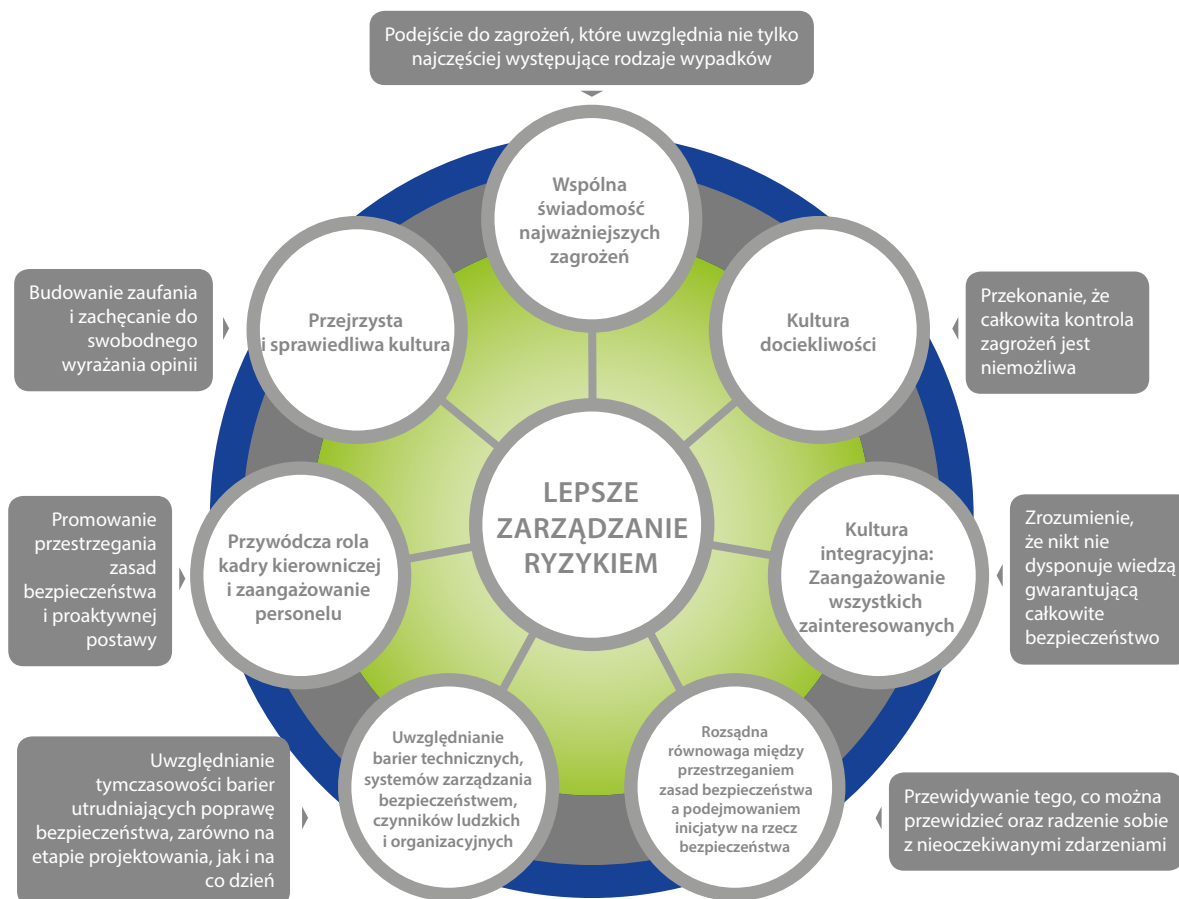
Pozytywna kultura bezpieczeństwa oznacza nieustanne zaangażowanie kierownictwa i personelu w dbałość o bezpieczeństwo, szczególnie w obliczu sprzecznych celów.

Organizacja funkcjonuje sprawniej, kiedy kwestie bezpieczeństwa uwzględnia się już na etapie projektowania działań operacyjnych.

Aby zrozumieć kulturę bezpieczeństwa w organizacji, specjaliści i naukowcy opracowali stosowne modele, obejmujące listę cech pozytywnej kultury bezpieczeństwa. Rys. 1 stanowi przykład takiego modelu.

Rys. 1: Model kultury bezpieczeństwa

Na podstawie najnowszych opracowań Instytutu Kultury Bezpieczeństwa Przemysłowego (Institute for an Industrial Safety Culture) www.icsi-eu.org

2. Kultura bezpieczeństwa kolei w Europie

W modelach kultury bezpieczeństwa kolei należy uwzględnić wpływ środowiska, w jakim działa organizacja oraz systemy zarządzania ryzykiem zdefiniowane w przepisach prawa. W modelach podkreśla się m.in. znaczenie zarządzania wykonawcami i relacji z organami ds. bezpieczeństwa.

Rys. 2 ilustruje ten łańcuch oddziaływania w systemach kolei europejskich: decyzje i zachowania na każdym poziomie systemu mogą wpływać na kulturę bezpieczeństwa organizacji, niezależnie od tego, czy chodzi o przedsiębiorstwo kolejowe, zarządcę infrastruktury, podmiot odpowiedzialny za utrzymanie, producenta, wykonawcę itd.

3. Jakie korzyści płyną z wdrożenia pozytywnej kultury bezpieczeństwa?

Na podstawie RSSB (2015) www.sparkrail.org

- Ograniczenie ryzyka operacyjnego poprzez bardziej wszechstronną ocenę zagrożeń oraz lepsze zrozumienie warunków panujących w miejscu pracy i zagrożeń na wszystkich poziomach organizacji
- Zmniejszenie liczby wypadków przy pracy poprzez eliminację zagrożeń, które identyfikuje się dzięki zgłaszaniu zdarzeń potencjalnie wypadkowych
- Eliminacja niebezpiecznych czynności i warunków dzięki większemu zaangażowaniu pracowników oraz rozwijaniu umiejętności zarządzania
- Obniżenie kosztów związanych z wypadkami przy pracy, ryzykownymi działaniami i warunkami
- Wyższa wydajność dzięki lepszemu zrozumieniu warunków panujących w miejscu pracy
- Doskonalsze i bardziej wydajne systemy zarządzania bezpieczeństwem oraz lepsze dostosowanie procedur i reguł do realizowanych zadań
- Lepszy wizerunek firmy

Zgodnie z treścią art. 29 dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa kolei, Agencja miała ocenić rozwój kultury bezpieczeństwa do dnia 16 czerwca 2024 r. Art. 9 ust. 2 nakłada na zarządców infrastruktury i przedsiębiorstwa kolejowe obowiązek budowania kultury wzajemnego zaufania, pewności i uczenia się dzięki systemom zarządzania bezpieczeństwem. Powyższe założenia zostały przedstawione we wspólnej metodzie bezpieczeństwa (CSM), w wymogach systemu zarządzania bezpieczeństwem i związanych z nimi wytycznych dotyczących oceny spełniania wymogów certyfikatów bezpieczeństwa lub autoryzacji bezpieczeństwa.

Rys. 2: Poszczególne poziomy kultury bezpieczeństwa

4. Od czego zacząć ulepszanie kultury bezpieczeństwa kolei?

Każda organizacja, która chce poprawić swoją kulturę bezpieczeństwa, powinna wdrożyć strategię wspieraną przez kierownictwo wyższego szczebla.

Opracowanie takiej strategii można oprzeć na ocenie obecnej kultury bezpieczeństwa oraz identyfikacji jej mocnych i słabych stron.

Nawet nie przeprowadzając takiej oceny, jedną lub więcej cech pozytywnej kultury bezpieczeństwa można poprawić na wiele sposobów. Oto kilka sugestii:

- Zrozumienie i propagowanie sprawdzonych rozwiązań
- Budowanie pozytywnych wzorców poprzez nagradzanie bezpiecznych zachowań

- Opracowanie prostego systemu wymiany informacji dotyczących bezpieczeństwa
- Podkreślanie kwestii bezpieczeństwa w warunkach umów i zasadach udzielania zamówień regulujących współpracę z wykonawcami i dostawcami
- Definiowanie oczekiwań związanych z przywództwem w zarządzaniu bezpieczeństwem i przekazywanie ich kadrcze kierowniczej

Niezależnie od pełnionej przez siebie roli, możecie przyczynić się do poprawy kultury bezpieczeństwa. Razem ustalcie, co sprawdza się w Waszej organizacji i co jest dla niej odpowiednie.

European Union Agency for Railways

120 rue Marc Lefrancq
BP 20392
F-59307 Valenciennes Cedex
Tel. +33 (0)327 09 65 00

era.europa.eu
Twitter @ERA_railways

Zapraszamy do odwiedzenia następujących stron internetowych, na których opublikowano więcej informacji na temat kultury bezpieczeństwa:

- www.era.europa.eu
- www.uic.org
- osha.europa.eu
- www.sparkrail.org
- www.icsi-eu.org
- www.skybrary.aero
- www.iaea.org

Usprawnianie działania systemu kolejowego z myślą o społeczeństwie.

Urząd Publikacji

Ani Agencja, ani żadna osoba działająca w imieniu Agencji nie jest odpowiedzialna za użycie, jaki można uczynić z informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2018

© European Union Agency for Railways, 2018

Powielanie materiałów jest dozwolone pod warunkiem podania źródła. Wykorzystywanie lub powielanie poszczególnych zdjęć wymaga bezpośredniej zgody właściciela praw autorskich.

Paper: TR-06-17-234-PL-C • ISBN 978-92-9205-352-9 • doi:10.2821/14731

PDF: TR-06-17-234-PL-N • ISBN 978-92-9205-336-9 • doi:10.2821/567880